

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO.

Buenos Aires. 11. jan. s Avstralski glav-
stan javlja, da se ameriški letalski ge-
neral Walter ni vrnil na oporišče z no-
ga letalskega napada na Rabaul.

Nepremičninski trg ob koncu leta živahniji

Od srede decembra je bilo vpisanih v zemljiško knjigo večje število kupoprodajnih pogodb

Ljubljana, 12. januarja. O gibanju na nepremičninskem trgu smo danjše poročali sredi decembra. Ze tedaj smo ugotovili, da postaja promet z nepremičninami po nekaj mesečni stagnaciji znova živahniji. Kakor kaže nadaljnji razvoj do konca decembra in v prvih dneh januarja za zanimanje za parcele in hiše v mestu in v ljubljanski okolici še vedno narašča. V označenem razdobju je bilo v zemljiško knjigo vpisanih zopet večje število kupoprodajnih pogodb, razen tega pa kakor običajno precej novih hipotek, izbrisov starih zastavnih prav in jtd.

Zemljiška knjiga je zaključila lansko leto z vpisom okoli 4100 novih listin, ki posvečajoč razne spremembe v stanju nepremičnin, število je znatno nižje, kakor je bilo v letih največjega prometa, zlasti po popuščanju gospodarstva krize do začetka vojne. Poleg oblastvenih nadzornih ukrepov je v lanskem prometu prvič prišlo do izražaja tudi novo pristojnostno področje ljubljanske zemljiške knjige.

Na posojilnem trgu je še vedno zelo razgiban. Poleg novih posojil je bilo od srede decembra do danes vloženih mnogo predlogov za izbris starih zastavnih prav, ker so bili dolgovci poplačani. Med najvišjimi novimi posojili naj zabeležimo, da je Pokojnijski zavod dovolil večji cerkveni organizaciji 200.000 lir posojila, nek ljubljanski kavarnar in posestnik pa je dvignil 100.000 lir.

Mestna občina Ljubljana je postala zopet lastnica nekaj kosov sveta, ki si ga je izgovorila ob izdaji dovoljenja za parcelacijo. Tako je pristal, da ji odstopi za ceste potrebni svet tudi Red. oo. kapucinov lirske provincije v Štepanj vasi. Gre za parcelo v izmeri 127 kv. m. Red se je obenem zavezal, da bo kupil in brezplačno izročil mestni občini tudi ves ostali za ceste potrebni svet v njegovi soseshi. Če ga pa ne bo mogel kupiti iz proste roke, bo plačal stroške prisilnega odkupa. Ivan Mikec in Pava Pohlenz, oba posestnika s Ceste v Mestni log sta se vsak zase zavezala, ko jma je bilo izdano parcelacijsko dovoljenje, da bosta mestni občini odstopila svet za ceste, kadar ga bo zahtevala. Keliko ga bo potrebovala, se bo ugotovilo po veljavnem regulacijskem osnutku iz l. 1941.

Zanimiva je obveza, ki jo je morala podpisati posestnica Tina Grošičeva s Poljanske ceste. Ko so ji izdali dovoljenje za adaptacijo hiše na Poljanski cesti št. 7, se je zavezala zase in za vsakokratnega bodočega lastnika, da ne bo zahtevala oziroma ne bo zahtevala bodočega lastnika, da eventualni razlastitvi zaradi izvršene adaptacije zvišano vrednost hiše. Ocenili so, da se je vrednost hiše zaradi adaptacije povečala za 7,1% substance vrednosti hiše brez zemljišča.

V označenem razdobju so bile vpisane naslednje kupoprodajne, darilne in menjalne pogodbe:

Jože Seme, posestnik v Spodnji Slivnici, sedaj v Ljubljani na Opekarski cesti, je prodal Ludoviku Pernutu, zidarskemu pomočniku s Spodnje Slivnice in njegovi ženi Slavici njivsko parcelo v kat. obč. Slivnici v izmeri 905 kv. m. za 542 lir. (Pogodba je bila sklenjena 3. septembra 1941.)

Stanko Kmetič, zlatarski mojster iz Male vasi, je prodal Francu Vavp tlen, posestniku z Ježice, njivsko parcelo v kat. obč. Ježici v izmeri 664 kv. m. za 3800 lir.

Emilja Kovač, vdova višjega finančnega svetnika in posestnica v Slomskovi ulici, je podarila svojemu sinu Ivanu Kovaču in hčerki Emilji Kovač ml. nepremičnino v dav. obč. Sv. Petra predmestju I. del v vrednosti 400.000 lir; nava lastnika si delita lastnino na polovico. Darovalka si je pridržala polni užitek in nastopila obdarjena dejanska posest šele po njeni smrti. Nepremičnina obsega hišo in vrt.

Jožica Vrhovec, posestnica s Poljanske ceste, je prodal industrijalcu Josipu Osetu z Bleiweisove ceste njivsko parcelo v dav. obč. Sv. Petra predmestju I. del v izmeri 6000 kv. m. za 210.000 lir. Kvadratni meter je stal 35 lir.

Jakov Jerančič ml., posestnik z Zgornje Hrušice, je prodal Karolini Stupnikovi, soprogu mesarja s Poljanske ceste, travniško parcelo v dav. obč. Bizoviku v izmeri 1000 kv. m. za 7000 d. (Pogodba je bila sklenjena decembra 1940.)

Maria Luisa Jurman, rojena Hammer-schmid je kupila večjo nepremičnino v kat. obč. Sv. Petra predmestju in plačala zanj 300.000 lir.

Marija Sava, čevljarica pri krojevalki s Ceste na Loko, je kupila njivsko-pašniško parcelo v kat. obč. Zgornji Šiški v izmeri 703 kv. m. za 38.000 lir.

Zavod za socialno zavarovanje v Ljubljani pokrajini je po svojih zastopnikih inž. Srečku Petroviču in dr. Mirku Kuhelju kupil v kat. obč. Spodnji Šiški dve parceli z večjo stavbo za 750.000 lir.

Jokab Ciglar, poslovodja tvrdke Spel-trum d. d. s Celovške ceste, je kupil v kat. obč. Zgornji Šiški dve travniško-pašniški parceli v izmeri 1601 kv. m. za 140.000 lir.

Janez Breskvar, geometer s Ceste na Loko, je kupil v kat. obč. Zgornji Šiški parcelo v izmeri 526 kv. m. za 15.000 lir.

Janez Menart, poslovodja iz Linhartove ulice, je prodal stavbeniku Vladimirju Ravnikarju iz Marconjeve ulice in njegovi materi Mari Ravnikarjevi parcelo v kat. obč. Sv. Petra predmestju I. del za 12.500 lir.

Alojzj Miklavc, posestniški sin v Podmolniku, sedaj v Vevčah, je prodal Jožetu Bašu, pravemu referentu iz Štepanje vasi, njivsko parcelo v kat. obč. Podmolniku v izmeri 3060 kv. m. za 21.000 lir.

Nada Hočevarjeva, soproga lekarnarja na Celovški cesti, je kupila v kat. obč. Zgornji Šiški njivsko-travniško parcelo v izmeri 494 kv. m. za 20.000 lir.

Angelo Battelino, stavbenik na Aljaževi cesti, je kupil v kat. obč. Zgornji Šiški tri parcele: njivsko v izmeri 2149, njivsko v izmeri 1019 in pašniško v izmeri 1201 kv. m. Za vse tri je plačal 45.000 lir.

Vinko Sušin, prometni uradnik iz Jesenkovice ulice, in njegova žena Marija sta prodala Karolu Holynskemu, fotografu iz Verdujeve ulice, njivsko parcelo v kat. obč. Udmatu v izmeri 718 kv. m. za 40.000 lir.

Marija Perko, mizarjski mojster na Celovški cesti, je kupil v kat. obč. Zgornji

Šiški travniško parcelo v izmeri 1551 kv. m. za 35.000 lir.

Alojzj Jesih, posestnik v Grablovcu ul., je prodal svoji hčerki Slavki Popitovi, soprogu brvskega mojstra na Cankarjevem narežju, idealno selminko svojega hišnega posveta v kat. obč. Sv. Petra predmestju II. del, obstoječega iz vrta v izmeri 435 kv. m. in hiše v Grablovcu ulici št. 26 v izmeri 104 kv. m. za 7500 lir.

Ivan Anžič, pleskar stanujoč Na Peči, je prodal Josipu Horvatu, avtoričarju, in njegovi ženi Anici s Poljanske ceste njivsko parcelo v kat. obč. Štepanji vasi v izmeri 575 kv. m. za 17.250 lir.

Dr. Bogdan Žužek in njegova žena Marta sta prodala po svojem zastopniku Ivi Filipčiču, posestniku iz Petrarkove ulice, posestnikoma Ignacu in Minki Rakar iz lirske ulice nepremičnino v dav. obč. Viču vredno 60.000 lir.

Tvrdka Kollmann iz Ljubljane je po zastopniku dr. Marti Blinčiču kupila v Trnovskem predmestju dve parceli v vrednosti 270.000 lir.

Jožica in Marija Bizovičar, posestnica iz Frankopanske ulice sta kupila v kat. obč. Zgornji Šiški parcelo za 44.000 lir.

Franciška Ahlinova, posestnica s Karlovske ceste, je prodala Francu Virantu, posestniku s Peruzjeve ceste, njivsko parcelo v kat. obč. Rudniku v izmeri 1082 kv. m. za 18.000 lir.

Terezija Erkulj, posestnica iz Male Račne, je prodala Ananiji in Antonu Završku, desetak državnih železnice s Koroške Bele, dve travniški parceli v kat. obč. Račni za 6.000 din. (Pogodba je bila sklenjena oktobra 1940.)

Fran Medica, posestnik s Cankarjevega nabrežja, je prodal Podpornemu društvu za duhovnike ljubljanske škofije v Ljubljani v dav. obč. Mostah hišo št. 30 z dvoriščem v Ciglerjevi ulici za 134.000 lir.

Ljudmila Kambič, posestnica v Ulici 3. maja, je prodala Katarini Stautovi, vdovi po višjem poštnem kontrolorju, stanujoči

na Bleiweisovi cesti, travniško parcelo v kat. obč. Tomišlju v izmeri 5295 kv. m. za 8000 lir.

Ivan Jeglič, usnar in posestnik v Grosupljem, je kupil v kat. obč. Zgornji Šiški travniško-pašniško parcelo v izmeri 735 kv. m. za 45.000 lir.

Jožica Jurova, posestnica v Bizoviku, je prodala J. Žetu Porenti, lesnemu trgovcu in posestniku v Povšetovi ulici, parcelo v kat. obč. Bizovku v izmeri 4129 kv. m. za 30.000 lir.

Jožica Brandstätter, krojač in posestnik z Viča (Cesta na Brdo-Prevalj), in njegova žena Jožica, sta sklenila menjalno pogodbo z Ano Kordišev, posestnico z Viča, Abramova ulica. Jožica in Jožica Brandstätter sta odstopila Ani Kordiševi svojo nepremičnino v dav. obč. Viču, ki se sestoji iz h. št. 134 in vrta v izmeri 1314 kv. m. Nepremičnina je vredna 46.500 lir. Kordiševa pa je dala Brandstätterjema svojo parcelo s hišo in dvoriščem v dav. obč. Udmatu, vredno 41.000 lir. Razliko v vrednosti je Kordiševa doplačala v gotovini.

Ista Ana Kordiševa pa je sklenila menjalno pogodbo tudi s posestnikom Markom Kranjem z Vodmatске ceste. Ana Kordiševa je odstopila Marku Kranju v dav. obč. Viču travniško parcelo v izmeri 511 kv. m. in hišo v vrednosti 41.000 lir. Kranj pa je dal Kordiševi svojo stavbo s parcelo s hišo in dvoriščem v dav. obč. Udmatu, ki je bila prav tako vredna 41.000 lir.

Franz Weber, posestnik v Zagrebu, Butalova ulica, prej v Ljubljani, Krakovski nasip, je prodal Alojziju Škufel, mesarskemu mojstru in posestniku z Dravljске ceste, v kat. obč. Dravljah vrt, hišo in dvorišče za 72.500 lir.

Marija Šerjakova, posestnica v Stožicah in Franciška Komarova, trgovka z Bleiweisove ceste, sta prodali Alojziju Škerpovi, posestniku v Mali vasi, dve parceli v kat. obč. Stožicah v izmeri 4176 kv. m. za 24.000 lir.

Franciška Struna, posestnica z Jernejeve ceste, je kupila večjo nepremičnino v kat. obč. Zgornji Šiški za 195.000 lir.

Ne v najkrajših dneh, temveč pozneje

nastopi najhujši mraz — Najmraznejši dan leta je navadno februarja

Ljubljana, 12. januarja. V zadnjih dneh je bilo tako lepo vreme, nebo nenavadno čisto, da se je zdelo, kakor da je sonce hotelo nadomestiti, kar so nam vzele mrzle noči. Govorili smo že, da sonce pridobiva na moči ter da se nam ni treba več tako zelo bati zime, češ, dnevi so čedalje daljši in od dne do dne bo topleje. Vendar to ni posebno dobro tolažba. Z daljšimi dnevi se smemo tolažiti šele v drugi polovici februarja. Zaradi tega, da se je podaljšal dan, januarja še ni topleje. Tudi preprosti ljudje vedo, da mraz navadno začne pritiskati najbolj šele januarja, ko se dan že daljša. Ohlajuje se vzporedno z daljšanjem dneva, o čemer govori ljudska rečenica: Dan gor, mraz dol.

Nič ne pomaga: januar in februar sta najhujša zimska meseca in moramo se sprizgajati, da nas bo še nekaj časa zeblo. Najhujši mraz ne pritiska nikdar, ko so najkrajši dnevi. Najkrajši dnevi v letu so: 21. in 22. decembra. Tedaj pa zemlja še ni oddala toliko toplote kakor je odda januarja. Zemlja — to se pravi zemeljska tla, površina zemlje — se ohlaja še januarja. Včasih je decembra še precej toplej in tudi lastni december je bil sorazmerno toplej. Zemlja se hrani rezerve toplote, ki si jo je nabrala v prejšnjih mesecih od sonca. Dokler ne zapade sneg, zemeljska površina ne izžarja tako močno toplotnih žarkov v jasnih nočeh kakor, ko je leži sneg. Če sije še sonce, podnevi zemlja zopet dobi vsaj nekaj, kar je ponoči izgubila. Dokler je ogrevanje zemlje močnejše od ohlajevanja, pač ne more nastopiti najhujši mraz in decembra zemlja navadno še vedno ne izgubi toliko toplote, da bi lahko nastopilo najmraznejše vreme. Najprej mora zemlja izgubiti rezerve toplote, ki si jih je nabrala v toplejših mesecih tedaj se šele lahko začne hujši mraz. To se ne more zgoditi prej kakor januarja. Najmraznejši dan je pogosto precej pozno poznati: ni mogoče napovedati nikdar vnaprej, kdaj bo najbolj mrzlo. Na zimsko vreme pa ne vpliva le dolžina dneva in, ali se zemlja ponoči več ali manj ohlaja; ali bo zima huda ali mila, je odvisno predvsem od velikega gibanja zračnih tokov, od smeri potovanja depresij in ali depresije potegnejo iz polarnih krajev več ali manj hladnega zraka v Evropo. Toda povsem jasno je, da huda zima ne more nastopiti posebej

zgodaj, saj je za ohlajevanje zemeljske površine potrebno precej časa, prav tako pa za izmenjavanje ter ohlajevanje zračnih tokov.

Ko bi bilo mogoče izračunati, kdaj bo pozimi doseženo ravnesje med ohlajevanjem in ogrevanjem zemlje, to se pravi, kdaj bo nastopil čas ko bo sonce zemlji že začelo vračati toliko toplote, kolikor je zemlja izgubila ponoči, bi dognali, kdaj bo najmraznejši dan.

Zdaj zemlja še vedno izgublja več toplote kakor je prejela, čeprav se nam zdijo, da je sonce tako toplo. Zakaj se zdaj ne more ogreti bolj ob tako lepih sončnih dneh? Predvsem moramo vedeti, da zasnežena, bela tla, ne morejo vsrkavati toplotnih žarkov. Zasnežena tla se ne morejo ogreti, zato se pa tudi ne more ogreti zrak, kajti zrak ne more prejeti toplote neposredno od sonca. Od zasneženih tal se odbije približno 80% toplotnih žarkov. Vedeti pa moramo tudi, da pozimi padajo sončni žarki na zemljo mnogo bolj poševno kakor poleti, da »zdrsejo« ob zemeljski površini ter torej ne morejo ogreti tako tal.

Nekateri mislijo, da je pozimi tako mrzlo, ker je sonce mnogo bolj oddaljeno od zemlje kakor poleti; to je pa zmotna: pozimi je mrzlo, ker zemlja »obrača hrbet« soncu, to se pravi, da je v takšni legi, ki ne dopušča, da bi padali sončni žarki čim bolj pravokotno na zemeljsko površino; sonce je južno od ravnika, mi pa živimo na severni poloti. Marsikdo ne ve, da je zemlja prav pozimi najbližje soncu, in sicer 2. januarja. Te prednosti pa zemlja ne more izrabiti, ker so dnevi najkrajši, ker sončni žarki padajo poševno in ker se odbijajo od zasneženih tal.

Raziskovanja naših vremenslovcev so pokazala, da je najmraznejši dan pri nas navadno šele februarja. To sicer ni pravilo, vsekakor je pa treba računati, da nastopi navadno hujši mraz še februarja. Vendar februarji mraz ne traja posebno dolgo, a je zato tem hujši. Lani so bili najmraznejši dnevi v drugi polovici januarja. Februar je bil tudi še precej mrzel, vendar se nam zdi mraz že znosnejši. Kako bo letos? Pred nam je še nekaj najhujših zimskih tednov in pričakovati moramo, da se bodo od časa do časa »privarili« valovi hujšega mraza.

Cenik za zelenjavo in sadje št. 1

veljaven od 13. januarja 1943-XXI

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino določa na podlagi svoje naredbe št. 17 z dne 9. maja 1941-XIX naslednje cene v prodaji pri proizvajalcu ter pri trgovcu na debelo in drobno. Cene, ki so maksimalne, določajo v kategorični obliki mejo za katere se morajo cene dejansko gibati pri kmetu oziroma pri trgovcih. Iz tega sledi, da je pač mogoče prodajati nižje, nikakor pa ne višje kakor po določeni ceni. (Cene v oklepajih na debelo.)

Česen (9.55) 10.85, karfiola (3.45) 4.—, čebula (2.30) 2.80, koprje (3.35) 3.85, solata glavna (4.50) 5.30, radič (7.—) 7.80, špinata (4.90) 5.70, zelena (4.90) 5.90, pomaranče (7.35) 8.35, limone (15 cm obsega) (3.80) 4.85, komad 0.60, mandarini (5.75) 6.40, jabolka (n. pr. Zla'na parmena) (6.50) 7.40, hruške (6.75) 7.75, maroni (7.—) 7.80.

Opombe:

1. Prva vrsta: zelenjava in sadje mora biti zdravo, sp. sobno za prevoz. Izločajo se pridelki, ki so izobličeni, poškodovani, nagniti ali nezačetno očistiti.

2. Zelenjava v prodaji mora biti brez listov in neutilnih delov.

3. Pri označbi cen je pristaviti tudi vrsto blaga po kakovosti. Trgovci na debelo morajo izročiti kupcem račun z označbo blaga, vrste in cene cene ter morajo tudi kupci na zahtevo izdati tak račun.

4. Ta cenik mora biti izvešen v prodajnih prostorih na dobro vidnem mestu in velja le za uveženo blago. Razume se brez tare.

5. Za domačo zelenjavo in sadje v Ljubljani in trgovini na drobno veljajo na višje cene tedenskega mestnega tržnega cenika.

6. Okrajna načelstva lahko določijo še nižje cene od zgoraj navedenih, vsako zvišanje pa mora biti predhodno odobreno od Visokega komisarijata.

7. Kršitelji tega cenika se kaznujejo po uredbi št. 8. Sl. št. 1. št. 28. januarja 1942-XX in ostalih zakonitih predpisih.

8. Za prozode, ki jih ta cenik ne navaja, veljajo cene iz zadnjega prejšnjega cenika, kjer so bili navedeni, razen če se je posebej odločilo drugačna cena.

Ljubljana, 11. januarja 1943-XXI.

Visoki komisar: EMILIO GRAZIOLI

Sprememba naredbe o zaplembi imovine upornikov

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odreja glede na svojo naredbo z dne 6. novembra 1942-XXI št. 201 o zaplembi imovine upornikov in ustanovitvi Zavoda za upravljanje in likvidacijo te imovine in smatrajoč za umestno, da se raztegne pravica, predlagati zaplembo, še na druge organe in oblastva:

Cl. 1. Prvi odstavek člena 5. narebe z dne 6. novembra 1942-XXI št. 201 o zaplembi imovine upornikov se spreminja takole: »Predlog za zaplembo morajo vojaška poveljstva (kr. vojska, zbor kr. karabinjerjev, kr. finančna straža, M. V. S. N.) in policijski organi, ki so ugotovili odgovornost oseb, zoper katere je treba postopati, ali neposredno, kolikor gre za mesto Ljubljano, zavod iz člena 10. te narebe, za ostali del pokrajine pa krajno pristojni okrajni komisariji vložiti pri Visokem komisariatu.«

Cl. 2. Ta naredba stopi v veljavo z objavo v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, 7. januarja 1943-XXI.

Visoki komisar: EMILIO GRAZIOLI

Zaplemba imovine upornikov

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je glede na svojo naredbo z dne 6. novembra 1942-XXI št. 201 in z dne 7. januarja 1943-XXI št. 2 o zaplembi imovine upornikov glede na predlog Zavoda za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini, in upoštevajoč, da je po preiskavi, opravljeni po členi 6. narebe z dne 6. no-

vembra 1942-XXI št. 201, šteti Hribernika Frica Jakobovega, bivajočega prej v Ljubljani, Medveška Rudolfa Jožefovega, bivajočega prej v Ljubljani, Romavha Petra pok. Petra, bivajočega prej v Ljubljani, Kos Leopoldine, neznanega očeta, roj. v Idriji 6. novembra 1889 in bivajočega prej v Ljubljani, za upornike po čl. 2. št. 1. te narebe in da je torej njihova imovina zaplenjena, odločil:

Zaplenja se vsa premična in nepremična imovina brez izjeme lastnina upornika Hribernika Frica živ. Jakoba in Terezije Demšar, roj. na Koroški Beli 17. julija 1913 in bivajočega prej v Ljubljani, Celovška cesta 50.

upornika Medveška Rudolfa Jožefovega, roj. v Gorici 21. februarja 1908 in bivajočega prej v Ljubljani,

upornika Romavha Petra pok. Petra in pok. Ivane Hafner, roj. v Admontu 20. maja 1898 in bivajočega prej v Ljubljani, Podlimbarskega ulica št. 27,

upornice Kos Leopoldine, neznanega očeta in Kos Josipine, roj. v Idriji 6. novembra 1889 in bivajočega prej v Ljubljani,

v prid Zavoda za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini.

Pozivajo se po členi 7. in v izgov. kazenskih odredb po členi 8. narebe z dne 6. novembra 1942-XXI št. 201 vsi morebitni imetniki premičnih po katerem koli naslovu in državljan Hribernika Frica, Medveška Rudolfa, Romavha Petra in Kos Leopoldine, naj prijavijo v 30 dneh od dne objave te odločbe Zavodu za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini, Napoleonov trg 7/II, stvari, ki jih imajo in dolgove, katere imajo, s prepovedjo vrniti komur koli drugemu stvari ali dolgovani znesek tudi je deloma plačati.

V. simfonični koncert letošnje sezone

Glasbena Ljubljana je popolnoma napolnila veliko union-sko dvorano ter navdušeno ploskala dirigentu D. M. Šijanec in go. benikom

Ljubljana, 12. januarja. Začrtani program rednih simfoničnih koncertov se smotno, vztrajno uresničuje. Na smotnem koncertu je izvajal simfonični orkester A. Corellijev božični Concerto grosso. Peto simfonijo P. I. Čajkovskega in E. Adamičev Scherzo.

Aleksander Stradella je bil oni klasični glasbeni tvorec ki je zasnoval orkestrske skladbe z več ko eno solistno partijo. Arengelo Corelli ni bil začetnik nobene nove skladbene oblike. Toda postal je prvi klasični po Stradelli oblikovnega »Concerto grosso«. Poleg številnih drugih skladb je napisal 12 koncertnih skladb te vrste. Med najbolj zanimivimi je Concerto grosso o Sveti noči, ki smo ga poslušali sredi v veliki union-ski dvorani. Tesno razpokoženje se polasča poslušalca ob temnih zvokih prvih stavkov, ki oznanjajo zastra obzorja. Toda skozi ta obzorja zasijejo svetli, topli sončni žarki (Vivace) ki se razkazujejo v sklenjenem stavku »Pastorale« v belemersko radostno, praznično sončno. Skladba izveneva v božajoči sijaj močnejše svetovne sprave blagovesti. Godalni orkester je pristno, doživljeno igral to prelepo klasično skladbo. Solisti (violinista Rupil in Dermalj ter celist Sedlbauer) so prošli s svojimi nastavi osnovno oporo godalnemu orkestru, ki je skladno povzemal. V smiselni soigri je sodeloval pri klavirju g. B. Adamič.

Koncertni spored se je stopnjeval do vrška v znameniti Peti simfoniji Petra Ilija Čajkovskega. Skladba se od začnega baladno otočnega e-mola razrača v veličastni sklepni e-dur. Čajkovski je ustvaril tudi to svojo simfonično skladbo po Beethovenovih in Mozartovih klasičnih tehničnih vzorih. Toda če prederemo v bistvo skladbe in v svetostavstvo zvokov ki donijo iz orkestra, lahko prestrežemo čudovite glasbene odmeve, svetle zvokovne odblese, ki jih zajamemo iznad širnih poljan skladateljeve domovine. Zdi se, kakor da je hotel Čajkovski v tej svoji znameniti simfoniji umetniški izpovedati prav isto ali vsaj podobno življenjsko izpodbudo ki smo jo zaslišali že ob Schubertovi »Nedokončani simfoniji«. Per aspera ad astra! Melanholičnemu občutju uvodnega stavka, kjer se posejati tudi nekateri folklorni biseri in kjer se lahko divno sijajno razpelje: gradnji ter elegično nastrojene drugega stavka (Andante cantabile) se pridruži namesto običajnega Scherza pri ruskih skladateljih zelo čisti valček, ki nam veselo, prešerno napoveduje prehod k menjavajočim se te-

mam sklepne stavke. Tukaj se vzpenja tematična, izrazna, ritmična sila v znakovno veličastje finala ter himnično slovesnost, ki jo izraža Andante maestoso v sklenjenih slikah. Orkester je spretno razpeljal tematične variacije predvsem prvega in sklenjenega stavka ter elementarno podkreplil silovitost zaključnega optimizma.

Nežnost skrivnostnega občutja Corellijeve božične noči ter elegično himnična širina Čajkovskega Pete simfonije sta našli svoje pestro dopolnilo v vedrem, razgibanem Adamičevem Scherzu, ki ga je naš nepoznani vestransko ustvarjajoči Emil Adamič silno posrečeno instrumentalno na podlagi popularne narodne pesmi »Potkan ples«, ki je našla svojo vokalnno harmonizacijo že v Hubadovi ter Adamičevi prireditvi. Union-sko dvorano so napolnili veseli, živahni zvoki, odlično fundirani in slikoviti instrumentalci, ob katerih se lahko zatopijo v prešerno plesno veselje, poskočno rajanje »zaokupane polke«.

Pred dirigentskim pultom je zopet stal Drago M. Šijanec, ki ima poseben dar za srečen izbor posameznih skladb. Tudi to pot je svojo orkestrsko družino siljito vodil, tako da je dal orkester iz sebe, kar je mogel, in da je morala biti tudi najbolj občutljiva glasbena duša potolažena ter zalovljena. Šijanec nas je spet prepričal o svojih tehnično estetskih kvalitetah, ki so za vsakega dobrega dirigenta neogibno potrebne in ki so pri njem se podprejene z nekim poglubljenim, čustvenim poučkom ter sočnim zanosom. Temeljito poznanje slogovne gradnje izbranih simfoničnih skladb, mu omogoča bistrovodno pronicanje v njihove značilnosti, izstopajoče posebnosti. Ob prejšnjem simfoničnem koncertu je bilo sprovedeno vprašanje menjave dirigentov. Ta pobuda je bila mišljena tako, da je menjava dopustna le na boljše, nikdar pa na slabshe. Prodoren smotni uspeh je pokazal, da je glasbena Ljubljana tako zadovoljna in da ji ni do tveganja na slabše. Sprito tega je bil povsem upravičeno navdušeno vzklikanje, ki je bilo namenjeno dirigentu D. M. Šijanec ter vsemu, smotno izpolnjujočemu ter vse bolj skladno zlivajočemu se orkestru. Dirigent je prejel krasen šopek.

Glasbena Ljubljana, ki je še bolj ko zadnjic napolnila veliko union-sko dvorano, se je zadovoljno razhajala. S seboj je ponesla prelepe glasbene vtise. Hvaležna je pa tudi naši Glasbeni Matlici, pod katere vzvišenim okriljem se rešni simfonični koncerti vršijo ter nadaljujejo.

GLEDALIŠČE

DRAM 1

Torek, 12. jan. zaprto.
Sreda,

Z boljšim količnikom Torino jesenski prvak

Triestina je v Rimu porazila Romo in tako dosegla prvo zmago — Tekmeči za vodilna mesta so: Torino, Livorno, Juventus in Ambrosiana

Ljubljana, 12. januarja. Včerajšnje XV. kolo italijanskega nogometnega prvenstva divizije A je zaključilo prvo polovico tekem. Z boljšim količnikom je zasedel prvo mesto Torino in si tako priboril čast jesenskega prvaka. Izidi včerajšnjih tekem so naslednji:

Bergamo: Atalanta—Lazio 2:0 (0:0),
Genova: Bologna—Liguria 7:1 (1:1),
Torino: Torino—Bari 3:0 (0:0),
Benetke: Ambrosiana—Venezia 2:0 (1:0),
Milano: Milano—Livorno 1:1 (1:1),
Vicenza: Vicenza—Juventus 0:0,
Firenze: Fiorentina—Genova 3:2 (1:1),
Roma: Triestina—Roma 2:1 (1:1).

Zanimivo je, da so se vse tekme razen ene končale v prvem polčasu neodločeno. Vsa moštva so se torej levje borila za zmago svojih barv in šele v drugem polčasu je plem odločilno znanje ali pa tudi — sreča. V dveh tekmah pa tudi zadnjih 45 minut ni zadostovalo za odločitev in tako je prišlo do delitve točk, ki je bila odločilna za razvrstitev vodilnih moštvev. Sicer pa so včerajšnji izidi izredno vplivali na tabelo: le štiri moštva so ostala na svojem mestu.

Sigurno zmago je prevzel vodstvo v tabeli Torino. Bari mu je bil enakovreden tekmeč samo prvi polčas. Poročila pravijo, da so Barijevi prvi polčas celo prevladovali. Potem pa jim je zmanjkalo sapa in Torino je v 18. in 39. minuti potresel njihovo mrežo. Livorno in odšel iz Milana praznih rok. Ker pa ima slabši količnik, se je moral z enakim številom točk umakniti na drugo mesto. V Milanu se je posebno uveljavila njegova obramba. Milančani so imeli tri četrtine igre v svojih rokah, vendar jim Livornova obramba ni dala do uspeha. Izvrstjen je bil zlasti vratar. Prvi je otvoril rezultat Livorno. Milano je potem izenačil dve minuti pozneje kasneje.

Juventus je ostal s točko manj na tretjem mestu. V Vicenzi njegov napad ni znal izkoristiti številnih priložnosti in tako se je moral zadovoljiti z eno točko. Vicenza pred njim ni čutila posebnega spoštovanja. Z nekoliko več srečo bi bila mogla celo zmagati. K vodilni četverci se je včeraj priključila tudi milanska Ambrosiana. V Benetkah je zaslužen premagala oslabljeno Venezo, ki sta ji manjkala dva najboljša igralca.

Usodna je bila včerajšnja nedelja Lazio in Genovi. Oba sta bila porazena in sta izgubila stik z vodilni. Torino, Livorno, Juventus in Ambrosiana imajo pred svojimi nasledovalci najmanj 3 točke naskoka. Med njimi moramo iskati bodočega prvaka. Morda se bo v drugi polovici odprla pot med najboljši tudi Bologni. Včeraj je naravnost pregazila Liguro. Sicer je res, da je slednja ves drugi polčas igrala samo z 10 igralci, vendar bi Bologni podlegla tudi kompletna. Liguria je prišla v vodstvo že s prvimi napadom, kasneje pa ni imela več besede. Bologna je izenačila sredi prvega polčasa, v drugem polčasu pa je zabijala gole v bolj ali manj rednih presledkih.

Atalanta je sigurno odpravila moštvo rimskega Lazia. Dočim sta si bili obrambi in srednji vrst, enakovredni, je bil napad Atalante ofenzivnejši od napada Lazia. Prvi zgodilek je Atalanta dosegla v 16. minuti, nato pa še povisala v 45. minuti drugega polčasa. Florentina na je po izredno odlični borbi tesno porazila Genovo. Dvakrat je prišla v vodstvo, dvakrat je Genova izenačila. Drugič v 35. minuti drugega polčasa. Že dve minuti kasneje pa je Florentina znova potresla mrežo Genove in pri tem je ostalo.

Iz Rima je prišla najmanj pričak vana vest. Triestina, ki so nad njeno usodo mnogi že resno vznemirjeni, saj doslej ni zabeležila niti ene zmage, je premagala Romo. Potem ko je ta prejšnjo nedeljo dosegla silajno zmago v Genovi. Poročilo pravi, da je Roma zlasti v prvem polčasu prevladovala. V vodstvo je prišla v 21. minuti, narkar se je Triestincem posrečilo v 29. minuti izenačiti. Odločilni gol je padel v 17. minuti drugega polčasa. Isti vir ve povedati, da je sodnik spregledal tri roke v kazenskem prostoru Triestine v njeno korist. Da je zmagala predvsem po sreči, govori tudi razmerje kotov, ki je 7:0 za Romo.

Po zaključku začete polovice tekem je stanje v tabeli naslednje:

Torino	15	10	1	4	36	12	21
Livorno	15	9	3	3	28	21	21
Juventus	15	8	4	3	36	25	20
Ambrosiana	15	8	3	4	24	14	19
Bologna	15	7	2	6	28	15	16
Lazio	15	6	4	5	33	30	16
Florentina	15	7	2	6	28	32	16
Atalanta	15	7	2	6	16	19	16
Genova	15	7	1	7	36	31	15
Milano	15	4	7	4	17	17	15
Roma	14	4	4	6	15	22	12
Bari	15	4	4	7	16	25	12
Triestina	15	1	9	5	11	18	11
Liguria	14	4	3	7	14	31	11
Venezia	15	2	5	8	11	23	9
Vicenza	15	2	4	9	14	28	8

Spezia in Pro Patria se odmikata

V diviziji B so se včerajšnje tekme končale takole:

Cremona: Cremonese — Udinese 1:0,
Savona — Siena 3:2, Palermo: Palermo — Pescara 1:0, Pisa: Pisa — Fanfulla 2:1, Busto Arsiz: Pro Patria — Mater 3:0,
Novara: Novara — Padova 2:0, Alessandria: Spezia — Alessandria 3:0, Modena: Modena — Anconitana 1:1, Napoli: Napoli — Brescia 2:1.

Spezia je torej gladko zmagala tudi na tujem igrišču in ostala še naprej v vodstvu. Pro Patria ji zvesto sledi. Zaostala pa je Brescia, ki je bil zanjeto Napoli le pretrd oroh. Njeno mesto je zavela Pisa. Padova se je zopet pomaknila navzdol.

Stanje v tabeli je naslednje. Spezia in Pro Patria 21 točk, Pisa 19, Napoli in Brescia 18, Padova, Modena, Anconitana in Cremonese 16, Novara 15, Fanfulla 14, Udinese in Palermo 13, Alessandria 12, Mater in Savona 11, Pescara in Siena 9 točk.

— Svedi izdajajo spornik leksikon. Založba Nordisk Familienbok v Stockholm se je lotila izdaje zelo obsežne zasnove spornika leksikon. Dvodelni so izšli štirje debeli zvezki. Zadnji obsega snov od črke H do L. Vsaka knjiga ima nad 600 strani s številnimi slikami in izbranimi članki. Po že zastarelih nemških francoskih in angleških spornikih leksikonih je švedski najmodernejši in kakovostno presegal vse predhodne. Svedski so naino drobne obdelani severni narodi, zadostne podatke pa prinaša leksikon tudi o sportu in sportnikih iz ostalega sveta.

— Kdo je najboljši evropski plavalec v prostem slogu. To vprašanje zanima zadnje čase posebno zagrebške plavalne kroge, ki so zelo ponosni na uspehe svojega Miloslavića Temu doslej ni bilo dano, da bi se pomeril z najboljšimi plavalci prostega stila Žižkom, Tatosem in drugimi. V Hrvatski plavalni zvezi so se zato domislili, da bi priredili posebno tekmovalnjo, na katerem bi se ugotovilo, komu pripada vsako leto naslov evropskega prvaka v plavanju prostega sloga. Sodelovalci bi lahko vse države, toda samo z enim predstavnikom. Izbranci bi tekmovali prvi dan na 100 in 400 m, drugi dan pa na 1500 m. Plavalec, ki bi zbral največ točk, bi postal evropski prvak v plavanju prostega sloga. Prvo tekmovalnjo bi bilo v Zagrebu, naslednja leta pa izmenoma v poedinah sodelujočih državah. Hrvati so za uresničitev te zamisli menda že napravili prve korake, kajti baje so jim Madžari že odgovorili, da so sporazumni s tem predlogom. Računajo, da bodo letos zbrali v Zagrebu Tatosa za Madžarsko, Borgia ali Liljo za Švedsko, Žižka za Italijo itd. Ali jim bo pobuda res uspela, pa bomo šele videli.

DNEVNE VESTI

Vojvoda d'Aosta na japonski razstavi

Vojvoda d'Aosta si je z zanimanjem ogledal japonsko fotografsko razstavo v Rimu. Spremljali so ga predsednik društva japonskih prijateljev poslanik Aloisi, japonski polnomočni minister pri rimski vladi Kase, poveljnik Mitunobu, društveni tajnik Toddi ter japonski kulturni ataše v Rimu dr. Kanakura. Vojvoda d'Aosta je izrazil ob vzornih fotografskih posnetkih svoje priznanje in zadovoljstvo. Prisostvoval je tudi vrtenju filma o Japonski, dežel janaške sreče.

— Armando Morini na nadzorstvenem potovanju. Inšpektor P. N. F. Armando Morini je nadziral delovanje Zveze bojevnih fastijev v Triestu. Inšpiciral je tudi sesanski fašio. Vrnil se je v Trieste, kjer se je posebno zanimal za razvoj šolskih kuhinj.

— Iz »Službenega lista«. »Službeni list za Ljubljansko pokrajino« kos 3. z dne 9. januarja 1948-XXI. objavlja naredbo Visokega Komisarja: sprememba naredb o zaplembi imovine upornikov; odločbe Visokega Komisarja: Zaplomba imovine upornika Hribernika Frca, zaplomba imovine upornika Medveška Rudolfa, zaplomba imovine upornika Romahva Petra in zaplomba imovine upornice Kos Leopoldine.

— Na polju slave sta padla Ivan Dorico, ki je pripadal pionirskemu oddelku in Karol Montini, ki je bil rojen 1918. Dorico, ki je bil rojen leta 1910, je žrtvoval svoje mlado življenje na rušnem bojišču, Montini pa na grški fronti. Montini je bil vpisan v P. N. F. od 1. 1938. Oba sta bila rodom iz Milana.

— Prekinjen oles. 22letni sladoledar Alberto Soffi iz Mantove je hotel izkoristiti svoje prostore, kjer izdeluje sladoled tudi preko zime. Povabil je okoli 30 oseb na ples. Toda med plesom so se pojavili agenti, kvesture, ki so prijavi pristojnemu oblastvu sladoledarja ter 17 oseb iz skupine plesalcev ter plesalk zaradi kršitve javnosti predpisov.

— Nemški generalni konzul se je vrnil iz Addis Abebe. Dne 8. t. m. sta pripeljala parnika »Vulcania« in »Saturnia« večjo skupino italijanskih povratnikov iz Vzhodne Afrike. Genovska knežinja, minister Italijanske Afrike Teruzzi ter benški patriarh kardinal Piazza so se podali v spremstvu odličnih benških predstavnikov na krov obeh parnikov, kjer so povratnike toplo pozdravili. Zatem je sledilo izkrcanje ter so se povratniki lahko prepričali o vzorni organizaciji za njihovo razmestitev in nastanitev. Skupno z njimi je prisel tudi nemški generalni konzul iz Addis Abebe z vsem konzularnim osebjem. Ob prihodu v Benetke ga je sprejel predstavnik benškega nemškega generalnega konzula in vodja benških narodnih socialistov.

— Umrl je odlični zdravstveni strokovnjak. V Milanu je umrl prof. dr. Odo Casagrandi. Pokojni je bil ravnatelj zdravstvenega higiennega instituta v Cagliariu, dekan medicinske in veterinarske fakultete ter rektor univerze. Dal je pobudo za številna dela na higiennem področju. Kot podpredsednik protimalaričnega zavoda za Tri Venezie je bil član vrhovnega zdravstvenega sveta ter je prejel za svoje neveljive zasluge na zdravstveno higiennem torišču številna odlikovanja.

— Velik uspeh italijanskega filma v Budimpešti. Italijanski film »Brugazi« je doživel v Budimpešti prodoren uspeh. Občinstvo je veliko dvorano kina Nemzet Apollo popolnoma napolnilo.

— Budimpešta bo zvezana s Triestom z veliko avtomobilsko cesto. V kratkem bodo pričeli na Madžarskem za gradnjo petih velikih avtomobilskih cest, ki bodo vezale Budimpešto s Triestom, Berlinom, Krakovom, Odeso in Ujvidekom. Madžarski prometni minister je že vstavljal v zadevni proračun znesek 10 milijonov pengő.

— Razstava slikarja Avgusta Cernigola. Znan triestinski slikar Avgust Cernigol je otvoril v gorizijski umetnostni prodajni svojo osebno razstavo. Razstavljene slike so po večini pokrajinskega značaja. Gorizijsko kulturno občinstvo je posetilo razstavo v velikem številu ter pokazalo živo zanimanje za Cernigolove umetnine.

— Počastitev spomina Italijanskega industrija v Rumuniji. Da počasti spomin odličnega italijanskega industrija Oliviera Varzija, ki je posvečal vso svojo delavnost italijansko rumunskim prijateljskim odnosom, je ustvaril mestni svet banatske prestolnice poseben kulturni sklad, ki nosi Varzijevo ime in ki ima namen pospeševati objavo cele serije znanstvenih monografij. Doslej sta bili natisnjeni dve monografiji. Prva se nanaša na italijanskega naturalista XVIII. stoletja; uredil jo je univ. prof. Emil Pop. Drugo je uredil univ. prof. Stanicu. Monografija je posvečena razpravljanju teme o dacijskem zlatu ter rimskemu imperiju.

— Tečaj za voditelje in nadzornice poletnih kolonij organizira Zvezno poveljstvo v Goriziji. Tečaj se prične v vojašnici G. G. L.-a na trgu Itala Balba v Goriziji dne 15. januarja. Tečaja za voditelje (ravnateljice) se bodo lahko udeležile one nadzornice, ki so vzorno vršile triletno službo kot kolonijne nadzornice.

— Nova nada italijanskega boksarskega sporta. Včeraj dopoldne je bila v Milanu več boksarska predstava, v okviru katere je nastopil tudi Giovanni Martin iz Trevisa. Ta boksar je nova nada italijanskega boksarskega sporta. Spada v najtežjo kategorijo in ga smatrajo za najprejinejšega tekmečca Musine. Včeraj se je boksaj z Milančanom Mazzalijem in ga je premagal po 8 kolih na točke.

Zatemnitev od 18.00 do 6.30

Visoki Komisarjat za Ljubljansko pokrajino odreja glade na odredbe s dne 6. junija 1941 XIX. št. 43 in 27. novembra 1942-XXI. št. 214 ter sprlo potrebe določiti nove ure za zatemnitev:

Člen 1. Od večera v sredo 13. januarja 1942-XXI. do nadaljnjih odredov se morajo določila za zatemnitev izpolnjevati od 18. do 6.30 ure.

Čl. 2. Nespremenljene ostanejo določbe v odredbi dne 6. junija 1941-XXI. št. 42.

Ljubljana, 11. januarja 1942-XXI.

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino Emilio Grazioli

IZ LJUBLJANE

Prijava pohabljenecv

Po odredbi Vis. Komisarjata za Ljubljansko pokrajino VI. št. 927-San z decembra 1942-XXI. vabi mestno poglavarstvo Ljubljansko vse zdravstvene ustanove, zdravnike in zdravstveno strokovno osebje, naj v času od 15. do 31. januarja t. l. naznani vse pohabljenecv rojene in one, ki so postali pohabljeni zaradi poznejših pškodb ter so v njih oskrbi, mestnemu fizikatu od 9. do 11. ure v sobi št. 7. Tam se dobe od notranjega ministrstva predpisane tiskovine. Prav tako so na podlagi gornje odredbe dolžni na enak način prijaviti pohabljenecv rojene otroke starši ali varuhi ter morajo svojo pohabljenost prijaviti tudi starejše osebe, če njih pohabljenost je bilo naznanilo zdravstvene ustanove, zdravniki ali zdravstveno strokovno osebje.

Zdravstvene ustanove, zdravniki in zdravstveno strokovno osebje (babice i. dr.) mora v bodoče prijaviti vsak nov primer pohabljenecv rojenih in vse poznejše trajne pohabljenosti na predpisnem formularju do zadnjega v vsakem mesecu.

—lj Mraz se je ugriznil... Ljudje pravijo, da se mraz sam ugrizne, ko je dovolj hud. Včeraj se nam je zdelo res, da se mraz je bil precej preveč, če bi se mraz še stonjeval. Zračni tlak je začel počasi popuščati, kar je dobro znamenje, ker nam napoveduje pooblačenje. Vendar še ni povsem zanesljivo, ali se bo vreme sprevrglo ali ne. Včeraj je bil doslej v tej zimi najhladnejši dan. Tudi maksimalna temperatura je bila precej nizka, znašala je -7.8°. Mnogo mrazljajših dni v tej zimi menda ne bo več. Davi se nam je zdelo že znatno topleje kakor včeraj zjutraj, čeprav je mraz ponopulit se približno za 2 do 3 stopinje. Davi je znašala temperatura sredi mesta -16°. Nebo je pokrivala visoka megla.

—lj Pianist Gino Gorini bo prvi koncert v našem mestu v ponedeljek, dne 18. t. m. ob pol 7 v veliki filharmonični dvorani. Pianist Gorini je umetni svetovni sloves in na svojem prvem ljubljanskem koncertu bo izvajal spored, ki obsega klasična in moderna dela raznih literatur. Natančni spored bomo priobčili jutri, danes pa že ozorajamo na nastop slavnega umetnika. Vstopnice so v predprodaji v Knjižarni Glasbene Matice.

—lj Tečaj o negi in prehrani dojenčeka V ponedeljek, dne 18. januarja t. l. se prične ob štirih pop v Higijenskem zavodu, oddelku za zdravstveno zaščito mater, dojenčkov in otrok (Dečki dom, Lipičeva 3) brezplačni tečaj o neki in prehrani dojenčeka. Vpisovanje v tečaj se vrši vsak delavnik dopoldne istotam. Ure in dnevi tečaja se bodo določili po ustnem dogovoru.

lj— Spremembo v vsakdanjo prehrano vam bodo pripravile gospodinjke, ako jim kupite Gospodinski koledar za leto 1943, ki ima poleg druge bogate vsebine številne recepte za kuhinjo v današnji dobi. Dobi se v knjižarni Tiskovne zadruge v Ljubljani, Šelenburgova ulica 3.

Opozorilo članom Pokrajinske delavske zveze!

Člani Pokrajinske delavske zveze morajo predložiti v teku meseca januarja 1943 svoje članske izkaznice. Pokrajinski delavski zvezci, da podaljša njih veljavnost za leto 1943. Podaljšanje izkaznic bo izvršeno brezplačno. Člani iz Ljubljane in bližnje okolice naj oddajo članske izkaznice zaupnikom v podjetjih, kjer delajo, da jih ti oddajo v pisarni svojega oddelka, oziroma naj posamezni člani, kjer ni zaupnikov, prinese izkaznice med uradnimi urami v pisarno svojega oddelka Pokrajinske delavske zveze. Člani iz pokrajine naj preloži izkaznice Zvezi po občinskih sindikatih oziroma okrajnih zastopnikih PDZ v Crnomlju, Logatcu, Novem mestu in Kočevju. Kjer ni občinskih sindikatov oziroma okrajnih zastopnikov, naj člani svoje izkaznice pošljejo v podaljšanje po pošti.

Omejitev porabe električnega toka

Ljubljana, 12. januarja. Ker so hidrocentrale zamrzle, ljubljanska mestna elektrarna sama ne zmora večerne zimske obtežitve ter zato naroča vsem strankam do preklica, naj z motorji od 18.15 do 19. ure ne obratujejo in med tem časom nimajo priključenih električnih peč in štedilnikov. Z vsro resnostjo opominjamo vse odjemalce, naj čim najbolj varčujejo z električnim tokom ter vestno upoštevajo naročila, ker bi drugače Ljubljana lahko ostala popolnoma brez elektrike. Javni organom je ukazano, naj izvajajo naročila strogo nadzorujejo, ter bo vsak prestop kaznovan.

Akademski slikar Ivan Vavpotič

Ljubljana, 12. januarja. Dopoldne se je po mestu razširila vest, da je v ljubljanski bolnici umrl naš ugledni akademski slikar Ivan Vavpotič, starosta med našimi slikarji ter po svojem umetniškem delu dobro znan tudi daleč izven meja domovine. Pred dnevi je zbolel za pljučno, ki je umetniku, doslej še mladostno čilemu ter polnemu življenjskih sil, prestrigla zelo naglo nit življenja.

Ne odlašajte!

Kot četrti roman »Dobre knjige« bo izšel sredi tega meseca z naslovom »Nemirno srce« Fraccarolijev mojstrski prikaz razgibanega življenja slavnega skladatelja Bellinija. Prvi trije romani DK so že vsi razprodani. Zagotovite si nadaljnje odločene in napete romane naše zbirke s tem, da se brez odlašanja naročite na »Dobre knjige«, ker tiskamo vsakega romana le malo izvodov več, kakor je pripravljenih naročnikov, ko gre knjiga v tisk. Če se niste naročili na »Dobre knjige«, se zato brez odlašanja prijavite upravi »Butra« in »Slovenskega naroda« v Narodni tiskarni ali pa inkasantom teh listov!

DARMOL

Il miglior lassativo

njboljše odvajalno sredstvo

SUHE GOBE

in sveže pomaranče prodaja Gospodarska zveza v svojem skladišču na Bleiweisovi cesti št. 29.

ŠIVALNE STROJE

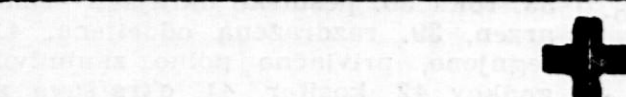
nove ali malo rabljene, kupim. Točne poudbe z navedbo cene na: Šušteršič, Vrhnika, Stara cesta št. 3.

PRODAM

RADI PRESELITVE

pisarne v vilo, Puharjeva 14 ob klasični gimnaziji za Figovcem, se vrši prostovoljna dražba dela nepremičnin pisarne odvetnika dr. Benkovića Iva prihodnji petek 15. t. m. popoldne ob 3. uri v Ljubljani. Beethunova 14, palača Dunav, mezz. levo (tudi za oblike), st. laže, lestenč, svetilke, opalograf itl. — Ogled: torek, sredo in četrtrek popoldne od 3 do 4 ure.

INSERIRAJ

Po kratkem trpljenju nas je v 80. letu starosti za vedno zapustil naš ljubljani dobri oče, stari oče, tast in stric, gospod

Karel Ravnikar

služitelj Finančne direkcije v pokoju

Na zadnji poti ga bomo spremlili v torek 12. t. m. ob 16. uri iz kapele sv. Andreja na Žalah na pokopališče k Sv. Križu.

Maša zadušnica se bo brala v petek 15. t. m. ob 7. uri pri Sv. Jakobu.

V Ljubljani, dne 10. januarja 1948.

Žalujejo družine:

RAVNIKAR, SIRCA, DEŽMAN, KODRAN

Dotrpel je v 57. letu starosti naš iskreno ljubljani nepozabni soprog, brat, stric in svak, gospod

PAVEL LAPAINE

POSESTNIK IN LASTNIK TRGOVINE S ČIPKAMI FRANCO LAPAINE V IDRJI

Njegove zemске ostanke smo položili k večnemu počitku v petek 8. januarja t. l. popoldne na domačem pokopališču.

IDRIA, LJUBLJANA, januarja 1948.

MALCI LAPAINE roj. KOS, soproga; MICI, sestra; SREČKO, brat in ostali sorodniki

Veliko drsališče male Ljubljane

Starčji Ljubljanci se še dobro spominjajo imenitnega Kernovega drsališča v Trnovem — Malo zgodbine

Ljubljana, 12. januarja. Zimskega sporta nismo imeli nikoli, smemo celo trditi, da je bil zimski sport pri nas bolj razvit v časih, ko je bila beseda »sport« še skoraj neznana. V starih časih je bilo drsanje v Ljubljani in njenih predmestjih mnogo bolj razširjeno in priljubljeno kakor danes. Tedaj se morda mladina ni tako drsala po mestnih hodnikih kakor danes — že zato ne ker hodnik ni bil toliko in niso bili tako gladki — zato je pa tem bolj navdušeno obiskovala drsališča. Ljubljanci so imeli veliko drsališče, kakor da so se jim zdeli, neobhodno potrebna. Tedanja mnogo manjša Ljubljana je imela velika drsališča, kakršnih danes ni več. Drsanje je »golič« mnogo več mešanica — v primeri s številom prebivalstva — kakor danes. Menda so bile v tistih časih tudi zime bolj »solidne«, tako da je bila drsalna sezona dolga ter je vsaj voda zmrzovala. Menda so se tedaj posvečali drsanju bolj, ker se niso poznali drug h drugo zimskega sporta in ker so mesečni ostajali doma, saj še ni bilo razvito izletništvo. Vsekakor je imelo drsanje lepo tradicijo. Žal zdaj ne moremo razskovati, kdaj so se Ljubljanci prav za prav začeli drsati, kakor tudi ne odkrivati prvih ljubljanskih drsališč. Ob tej priliki naj le omenimo zgodovino Kernovega drsališča ali kratko »Kernac«, kakor so Ljubljanci imenovali to drsališče, ki je bilo celotno v literaturi. Omenja ga zgodovinar, trnovski župnik Ivan Vrhnovnik v »Zgodovini trnovske župnije«, podrobno je pa o neni tudi pisal Trnovčan A. S. (Kronika VI.).

Trnovski »bajerji«

Ljubljanci imenujejo večje mlake ali ribnike: bajer. Če je to ime kaj v sorodu z »bajerem«, bi morda vedeli povedati jezikovci. Toda nas ne zanima toliko ime samo na sebi, temveč, kako so nastali ti ribniki. Precej bajerjev je bilo prejšnje čase v Šiški in Kosezah, šišenske mlake imenuje tudi Vodnik, ki se je menda rad drsal, d kler ga niso vtaknili v šolo. Krajevni zgodovinarji nam vedo povedati, kako so nastali trnovski ribniki. V Trnovem so že v starih časih žgali opeko in porabili jo precej hitro. Talna voda je v Trnovem visoka in ko so se znižala tla na krajih, kjer so kopali zemljo za opeko, je jame začela voda. Jame so bile prevelike, da bi jih začeli izpolniti v starih časih tudi niso čutili potrebe za to. Zemlja so kopali na gmajni. Šele pozneje ko je bila gmajna razdeljena med Trnovčane, so začeli popravljati tla, da so jih lahko obdelovali. Do svetovne vojne so bili zasuti skoraj vsi trnovski bajerji, le za zadnje opekarno, ki je bila preurejena v žago, ob Mivki je bil še manjši bajer, od koder so poletni puhteli neprijetno dišeči hlapi. Med drugim trstjem so kvačkali žabe, ki so jih trnovski žabari od časa do časa lovili. Tolsta bedra so našli na rešetih in z njimi so zalagali ljubljanski trg. Seer so pa Trnovčani sami zelo cenili žabe kratke. Na tem bajerju, ki ga zdaj tudi ni več, ni bilo drsališča, ker je bil gost zarasel s trstjem in drugimi močvirnimi rastlinami.

Ob cesti v Petelinovo vas

Največji in najznamenitejši trnovski bajer je bil ob cesti v Petelinovo vas, ob sedanjih Kolesarjevih ulici, na zahodni strani trnovske ceste. Bajer se je razprostiral do velike ljubljanske gmajne, na jugu pa do Jermacevega posestva. Na tem bajerju je bilo pozniško veliko drsališče. Reči je treba, da je bilo to drsališče v pravem pomenu besede, ker so ga oskrbovali in ker so drsaličarji bili plačevali vstopnino. Drsališče je dobilo ime po lastniku Mihaelu Kernu. Pred 150 leti je bilo zemljišče last ljubljanske občine. Tam so kopali ilovico za mestno opekarno, ki je pogorela. Zemljišče sta dali l. 1811 parcelirati Kernovi sestri in ob tej priliki sta ga nekaj razprodali. Dva k sta se kupili Sarčevi, po domače Nevečovi, in Dobretovi (p. d. Anžonovi). Ribnik je imel odtok v Gradaščico, a vodo so zapirali ker so na ribniku pozimi sekal led in ker so se drsali. Ob iztoku je bila postavljena zapornica, ki so jo novembra vsako leto zapirali.

Oskrbovanje drsališča

Drsati se ni mogel prosto kdor koli. Čim je postal led dovolj trden, je bilo drsališče pod nadzorstvom. Lastniki drsališča, Dobretovi L. in Sarčeva Rozala, sta strogo nadzrila drsališče. Utorbič sta se oh vaju na vzhodni strani. S seboj sta imeli zaboj, napolnjen s slamo in v njem lonec z žerjavico. Dobro občeiti ter zaviti v top. le rute sta sedli v zaboj, potem pa pobrali vstopnino in izposojali drsalke domačega izdelka. Posojnina z vstopnino vred je znašala 10 kr. Poleg je bila lesena klop, da so na nji drsalci privezovali drsalke. To

službo so opravljali Krakovčani, po domače »Gasperci«, ki so bili strokovnjaki za ta posel. Poznej so jim k nkurirali podjetni dečki, ki so delali ceneje.

Domače drsalke

Da je bilo drsanje v Ljubljani precej razvito, sklepamo po domači produkciji drsal. Domače drsalke so bile lesene ter okovane z železnim drsalom. Ta drsala, »klince« so imenovali rake. Izdeloval jih je ljubljanski nožar Hofman. Up rabljali so pa tudi povsem železne drsalke, ki so jih z vijaki pritrdili na čevlje. Razen tega so bile v rabi še primitive drsalke trnovskega izdelka, navadna letva, »okovane« z žico. Kdor je imel drsalke, mu ni bilo treba plačevati posojne, tako da je prihranil po 5 krajcarjev, kajti sama vstopnina je znašala 5 krajcarjev.

Šolsko vežbalšče drsanja

Kako zelo so včasih cenili drsanje, sprevidimo najbolje iz ministrskega diktata, ki ga je naučno ministrstvo izdalo l. 1890 ter določilo Kern za vežbalšče šolske mladine v drsanju. Drsanje je torej spadalo med šolske predmete. A. Sič pravi, da so se dijaki Mahrove trgovske šole prihajali drsat redno ob četrtkih v spremstvu nadzornika. Drsanje so predpisali mladini najbrž zato, ker so sprevideli, kako potrebno je gibanje na prostem tudi pozimi. Morda so pa razen zdravstvenih razlogov prišli v poštev še kakšni drugi.

Veseliče na drsališču

Kernovo drsališče je zelo slovelo med meščani ter je bilo vedno dobro obiskovano. Meščanom se je priljubilo še posebno, ker so na njem tudi prejali veselice. Podjeten je bil dlasti solastnik drsališča znani Trnovčan Dobrie, ki ga v zgodovini našega gasilstva imenujejo »oče ljubljanskega gasilstva«. Dobrie je imel p-grebni zavod, vendar je bil ljubljancem bolj priljubljenitne veselice. Na veselicah na Kernu je igrala vsjaška godba. Posebno imenitne

so bile veselice na pustni torek. Tedaj so prejevali na drsališču korzo z veselico in drsalci so drsali, odnosno plesali maskirani. Drsališče so dobro ogradili z žicami ali vrvmi, da ne ni n hče mogel vtihotapiti, in stražili so gasilci v kroju. Drsališče so se okrasili z lampijon in ga razsvetlili še s plamenicami. V Dobretovi hiši, kjer je bila garderoba, so tudi kuhali čaj iz Brgan-tove gostilne so pa prilaščali kuhano v.m.c. Zabava je trajala pozno v noč.

Pridobivanje ledu

Da so bili drsaličarji zadovoljni s tem, kar so mogli, vsak večer so delovali postarši led in ga polili z vodo. Za to delo so prejemali po 15 do 20 kr, ali so pa imeli prosto drsanje. Led so pa prodajali za ledenice, predvsem za mestno ledenico pri Mestnem domu. Mestna edenica je imela služnostno pravico do ledu na Kernu. Ko so delovali še male ljubljanske pivovarne, so bile tudi odjemalke trnovskega ledu. Led so vozili trnovski vozniki, ki so se šliili, da vozijo vodo v »lojtrahe«. V pivovarnah so voznike plačevali z drobižem, k so ga vozniki pri Brgantu hitro izmenjali za pičajo. Došli so pa tudi po nekaj sodčk v piva za likof. ki so ga slavili na kresno nedeljo na veselice, ki je bila na Novakovem podu v Trnovem.

Konec drsališča

Vse je minljive in tudi Kern se je moral umakniti sprici mestnega razvoja. Že leta 1911 so se sosedni hišni lastniki pritoževali, da trpe njihove hiše, ker je v vodu v bajerju zaprta. Prošili so, naj bi vode več ne zaprli in magistrat je ustregel njihovi prošnji. Zato je pa bilo konec drsališča. Bajer je prerasla mešvina trava in zemljišče je bilo sčasom razprodano. Začeli so zidati tudi tam, ko so tla dobro nasuti. Če gledamo storo sliko »Kernac«, bi krajša skoraj ne prepoznali, le starejši h še in cerkev nam povedo, da je bilo drsališče nekaj, kjer se zdaj vrste vile.

Križanka št. 19

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
16				17						18				
19				20		21				22		23		
24				25		26		27		28		29	30	
		31				32		33	34			35		36
37	38		39				40		41					
42		43		44			45	46		47			48	
49			50			51			52		53		54	
55				56		57				58			59	
60													61	

Besede pomenijo

Vodoravno: 1. kraj na Koroškem (ob Dravi in blizu Vrškega jezera), 6. ime in priimek slovenskega pesnika, 10. knez, vladar pri Arabcih, 17. podoba vzporeditev, 18. slikar uporablja vodne in oljate, 19. kača, 20. veznik, 21. okrogli kupi, obli vrhovi, 23. pokvarjen, nezdružen, propadajoč, 24. reka na Kitajskem, izvira v gorovju Jablanju, 25. vzpetina, hrib, 27. kazalni zaimek, 28. številko, 30. okrajšano moško ime (Aleksander), 31. sega, običaj, 33. roka 36. pesniško okrajšan veznik, 37. arzen, 39. razdražena oddelečna, 41. častnjen, privlačno polno zanimivih dogodkov 42. kositer, 44. ovršava za valutno enoto, 45. začetenice imena velikega otoka vzhodno od Avstralije, 47. moško ime, 48. Avellino (avtomobilski značka), 49. tudi tako, brez tega, kljub temu, 51. sočivje 53. Cagliari (avtomobilski značka), 54. rastlina, ki nima vej, ampak rože, 55. slovenski nabožni pesnik in pisatelj, 57. šolska potrebščina, 59. slavnostna, prireditvena obleka, 60. ime in priimek za slovensko leposlovje zasluznega moča, urednika »Slovenskega Glasnika«, 61. prevare, zvljake.

Navpično: 1. ureditev vodne struge, 2. drugi kalif (634—644), 3. ni arijske rase, 4. erbij, 5. pritok Urala, 6. poleg, zraven, 7. zavoj, paket, 8. neodvisna država v Aziji, 9. požira, 10. vzklík nezgodljivosti, 11. začetek abecede, 12. gol, 13. določene barve, 14. žensko ime, 15. Prešernov pri-

jatelj in kritik, po rodu Čeh (1799—1852) (y—1), 17. mesteca v Srbiji, v dolini Morave, 20. neposredni vzrok, 22. ime pokojnega vodje bivše hrvatske kmečke stranke, 25. ime katoliškega opata svetnika, ki ga koledar navaja 16. oktobra, 26. pristanišče v Arabiji, 28. povabljen gost pri poroki, 29. red, klasifikacija, mnenje, 32. Aneona (avtomobilski značka), 34. številko, 35. grška boginja krivice, 38. nadležni, slabe volje, 40. pozitivne elektrode, 43. hrbet stopala, 46. predmeta, palice, deski pravokotno druga na drugi, 48. rižovo žganje, 50. kot (srbkvr.), 51. grški bog pastirjev; deško: gospod, 52. reka na Peloponezu (= Eurotas), 54. številko, 56. označba za znanstveno ime, 57. egipčanski solnčni bog, 58. začetenice imena slovenskega literarnega glasila, katerega prvi zvezek je izšel l. 1830, 59. kratka za valutno enoto treh držav.

REŠITEV KRIŽANKE ST. 18.

Vodoravno: 1. Špadi, 5. Vodnik, 10. pravak, 14. Ačam, 16. bron, 17. žrec, 18. od, 20. očet, 21. As, 22. brč, 23. tu, 24. frk, 26. ah, 27. rž, 28. srd, 29. vrh, 30. Josip, 32. kabina, 34. edino, 36. Abano, 37. osebek, 38. golob, 39. len, 40. Isa, 41. Ag, 42. um, 43. evo, 44. on, 45. kuta, 47. DN, 48. Stol, 50. Or, 51. bard, 52. Caen, 54. Anet, 56. Avala, 57. Tarzan, 58. talec.

Navpično: 1. Škofja Loka, 2. pa, 3. Ado, 4. da capo, 6. Ob, 7. dražbe, 8. nos, 9. in, 10. pri, 11. reč, 12. VC, 13. kruhoborec, 15.

Vzhodno bojišče: zasliševanje sovjetskikh ujetnikov, ki so jih zajele italijanske čete

meh, 17. žrd, 19. droben, 22. brak, 23. Trnov, 25. Ksan, 27. rasa, 28. sneg, 29. vile, 31. in, 32. kosa, 33. Ibanez, 34. Egmont, 35. do, 40. itd, 42. uta, 45. kal, 46. ura, 47. dar, 49. Lea, 51. Ba, 52. Ra, 53. na, 55. t. l.

Rumunski monopolski dohodki

Avtonomna blagajna rumunskih državnih monopopov je imela lani v novembru 2.161.238.386 lej dohodkov. Preseček je znašal 543.535.684 lej ali 42,5%. V primeri z novembrom predanskega leta so se povečali monopolski dohodki za 1.206.622.58 lej ali 126,3%. Od prodaje tobaka je imela

monopolska uprava 1.835.755.760 lej dohodkov. Predlanskim v novembru so bili dohodki iz tega nastava za 108,6% manjši kakor lani. V primeri z oktobrom lanskega leta pa za 12,5% večji. Dohodki v prvih osemih mesecih tekočega proračunskega leta april—november so znašali 14 milijard 479.232.628 lej in so bili za 1.943.333.628 lej ali 15,5% večji kakor je bilo določeno v proračunu in za 8.390.068.221 lej ali 118,8% večji od dohodkov v istem času predlanskega leta. Od vseh dohodkov v novembru je dobila državna blagajna 1.305.900.000 lej. V prvih osemih mesecih tekočega proračunskega leta je dobila državna blagajna nad 10 milijard lej ali 2,26% več kakor je bilo predvideno.

Enkratna oddaja premoženja v Turčiji

Ta ukrep vlade je naletel na razne težkoče

Ko je turški ministrski predsednik Saradzoglu lani v parlamentu napovedal dalekosežne ukrepe za odstranitev gospodarskih težkoč, pač nihče ni pričakoval, da se obeta enkratna prisilna oddaja premoženja. Varlik Vergisi, kakor nazivajo Turki oddaje premoženja, je začela vse davkoplačevalce in premoženje je bilo treba oddati v kratkem roku, obsegajoč samo nekaj tednov. Ta ukrep je bil razglašen lani 17. decembra tik pred velikim mohamedanskim praznikom kurban bajramom. Vse zanimanje javnosti je bilo celo med največjim muslimanskim praznikom osredotočeno na tem oločnem koraku vlade, ki naj bi pomagal Turčiji prebroditi finančne težkoče.

Nekatere trditve morajo plačati po milijon turških funtov, druge pa po več sto tisoč. Plačevanje te izredne davčine odnosi enkratne oddaje premoženja je naletela seveda na velike težkoče, ker primanjkuje v ta namen potrebne gotovine. Zakon pa ne dovoljuje nobenega priziva in tudi okrog 250 prisilcev, ki so se obrnili neposredno na parlament s prošnjo, naj bi zakon o enkratni oddaji premoženja revidiral, ni doseglo nobenega uspeha. Glede na gospodarski položaj Turčije je pa vlada vendarle dovolila nekatere olajšave. Za zadnji dan enkratne oddaje premoženja je bil loločen 31. december 1942, ker je pa bil tega dne še praznik je bil rok plačila podaljšan do 4. januarja 1943. Da se preprečijo špekulacije je bilo bankam prepovedano dajati trgovcem kredite za nakup blaga. Ta prepoved je zdaj

razveljavljena. Dovoljena je bila zopet tudi prodaja zemljišč, ki jo je bila vlada časno prepovedala, da se prepreči večje odtejanje zemljiške posesti.

Finančno ministrstvo je pooblastilo banke, da smejo dajati proti jamstvu kredite v vseh primerih, ko gre za davkoplačevalce, ki so že plačali petino zapadlih davkov. Prezgodaj je še govoriti o tem, ali bo zakon o enkratni oddaji premoženja v celoti tudi izpolnjen. Nobenega dvoma ni, da prebivalstvo Turčije želi priskočiti na pomoč vladi in loprtnice gmoine žrtve, da se reši država iz finančnih težkoč. Toda srečni stan in gmoine se šibkejši mali obrtniki, večinoma pripadniki narodnih manjšin, Grki in Armenci, recimo brivci, krojači, pekarji, mizarji, natakarji in drugi uslužbeni, ki se ne morejo obrniti na banke, da bi dobili kredit, bodo pa le težko izpolnili svojo državljansko dolžnost in plačali enkratno lokaj visoko davčino. Za primer, da bi kdo ne plačal tega davka, določa zakon stroge ukrepe, med drugim prisilno delo. Pravilnik k zakonu še ni bil objavljen. Uveljavljanje zakona v vsej njegovi strogosti pri tistih prebivalcih, ki so dobili po laičniški pogodbi iz leta 1923, v Instanbulu še pravico azila, bo pomenilo dalekosežno peregupacijo prebivalcev tega mesta, kjer se je turški element po dotoku iz Anatolije in Tracije zadnja leta znatno okreplil. Nacionalizacija tega velikega mesta bi stala tako velik korak naprej.

Varčni bolgarski vrtnarji

V Nemčiji zaposleni bolgarski vrtnarji so poslali predlanskim domov 105.585.583, iz Protektorata pa 22.310.988 levov. V prihrank h, poslanih iz Nemčije so všteti tudi oni iz bivše Poljske. Lani do 1. decembra so poslali bolgarski vrtnarji iz Nemčije domov 197.781.723, iz Protektorata pa 61.623.640 levov. Nakazila iz Madžarske, Srbije in Hrvatske so šla potom kliringa.

Carusov film

V Italiji pripravljajo Carusov film, pri katerem bo pa treba odstraniti nekatere tehnične težkoče. Napisati primerno besedilo in poiskati igralce ne bo težko, pač je pa veliko vprašanje kdo naj nastopi v filmu kot tenorist, da bi vsaj približno dosegel Carusa. Najprej so mislili, da bi si pomagali kar z gramofonskimi ploščami. Toda strokovnjaki so mnenja, da spadajo Carusove gramofonske plošče skoraj še v

začetke te tehnike in da imajo zato mnogo pomanjkljivosti. Dela se pa z vso verno na to, da bi tudi te težkoče odstranili, tako da bi zvenel Carusov glas v filmu čim lepše.

NJENO OBLACENJE

— Rekla si, da moraš opraviti samo nekaj malenkosti, zdaj te pa čakam že dva uri...

— Da, saj se vendar moram obleči. PRED SODIŠČEM. Državni tožilec konča svoj govor in besedo dobi obtoženec, ki začne govoriti sede.

— Obtoženec, — ga prekine sodnik, — vstanite, kadar govorite — sedeli boste pozneje.

KRATKA POVEST

— Ali si že silal povest o deklici z volnenimi nogavicami? — Ne. Kaj pa je s tem? — Nič.

Abrahamova polja

J. O. CURWOOD:

33 ROMAN

»Da, tudi jaz sem ga videla,« je pritrdila Tonijeta. »Plave lase je imel in svetlejšo polt... a mislila sem, da me varajo oči.«

»Angleži!« je vzklíknil Jeems. »Morilec, ki ubija za denar... Stric mi je pravil, da se takih ne manjka!«

»Da, ali... lahko bi bil tudi Francoz.«

Nekaj časa sta gledala drug drugega, ona, potomka plemstva iz stare Francije, in on, svobodni otrok novega sveta. Nato je Tonijeta počasi vzdignila roke do njegovega obraza. Lok in puščice so padle na tla. Prvikrat mu je ponudila ustnice.

»Poljubljaj me, Jeems!... In pomoli z menoj: zahvala se Bogu, da je imel z nama usmiljenje!«

Poljubila sta se.

»Zal mi je, da se je tako zgodilo... Odpusti mi!« je zašepetala.

Ko se mu je izvila iz objema, se je na Jeemsovom obrazu znova pokazal odsev davne, vedre lepote otroških dni. Krenil je po stopnicah nizdol, in Tonijeta se mu je pridružila.

Vendar nista takoj stopila iz hiše; obstala sta pri vratih in napeto vlekla na uho, med tem ko se je Kolo prežeče oziral po gozdnati okolici.

»Odiš! so,« je rekel Jeems. »Lahko pa, da hodi za njimi kak zaskealec, in bolje je, da se ne pokeževa prehitro.«

Zdaj jima je bilo laže govoriti o strašnih dogodkih, ki so jima bili razdeljali življenje, tako naglih in hkratu tako usodnih, da skoraj nista vedela, ali so trajali nekaj minut ali mnogo tednov. Mirno, kakor bi pripovedovala o davnih, daljnih stvareh, je Tonijeta opisala žaloizro v gradu. Dva dni pred prihodom Indijancev je bila mati odpotovala v Québec; hvala Bogu, je pripomnila brez prevelikega zadovoljstva. Na drobno ne bi bila mogla povedati, kaj se je zgodilo, tako naglo se je bil odigral ves prizor. Peter Lubeck je bil pri Dieskauu, in njegova mlada žena Heloiza se je bila preselila k nji. Obe sta spali, ko so Indijanci naskočili. Bilo je ob zori, in deklica je domnevala, da je bilo mnogo ljudi pobitih, preden so se do dobrega predramili in preden so utegnili zgrabiti za orožje. Silali sta streljanje in Tonteurev glas, ki se je močno razlegel po hiši. Pravkar sta bili skočili s postelje, ko je stopil v sobo baron in jima ukazal, naj se oblečeta in ga pripravljata čakata, dokler ne pride. Tonijeta zato ni vedela, kaj se dogaja, dokler ni pogledala skozi okno; tedaj pa je videla mnogo Indijancev, zdelo se ji je, da kar nekaj sto, ki so dirjali sem ter tja. Stekla je ven, da bi poiskala očeta, a ta je bil nekam odšel. Ko se je vrnila v svojo sobo, je bila Heloiza izginila; od tistega trenutka je ni videla

več. Silala je strašno tuljenje in kričanje; in tedaj je vključ očetovi prepovedi planila po stopnicah nizdol ter jela klicati njega in Heloizo. Prednja stran hiše je bila že v plamenih; in ko je hotela kreniti proti poselski sobi, ji je ogenj zagradil pot. Nihče se ni oglašil na njene klice. Tedaj ji je prišlo na misel, da bi se zatekla v mlinski stolp, o katerem ji je oče zmerom pripovedoval, da mu ogenj in svinčenke ne morejo do živga. Hitela je v klet, dospela po podzemeljskem hodniku v vnanjo, zidano shrambo, kamor so spravljali čez zimo sadje in vsakovrstne pridelke. Tu se je skrila; in ko je hrušč ponehal, se je ohrabrila in pogledala ven. Najhujeje je bilo menda že minilo, kajti videla je le še malo Indijancev; toda vse je bilo v plamenih. V daljavi se je slišal krik; očitno so Indijanci napadali hiše kmečkih podložnikov. Ko je stopila iz skrivališča, se je spotalnala ob truplo starega minarja Babina, ki je bil padel z mušketo v rokah. Vzela je mušketo in se zatekla v mlino, kjer je ostala nekaj časa malone brez zavesti. Kasneje, ko je pogledala skozi eno izmed ozkih oken, je videla, da prihajajo z juga štirje možje. Zatrđno je vedela, da so belci, a bala se je izdati svojo navzočnost, kajti možje so bili grozni na oko, podobni pravim pošastim. Pomudili so se le malo časa; kdaj pa kdaj se je kateri sklonil h kakemu mrliču. Zdaj, ko je bila videla tega bellega vojščaka med Mohikanci, je bila še bolj trdno prepričana, da so tisti štirje spadali k napadalcem in da je ravnala kaj pametno, ko se jim ni pokazala. Mušketa, ki jo je bila našla, je bila nabita, in deklica se je kesala, da ni bila ustrelila po morilcih. To

je pojasnjevalo, zakaj je bila obstrelila Jeemsa, misleč, da je zaskealec.

Vse to je povedala, ne da bi zajokala. Ko je končala, je Jeems nekaj časa molčal; nato ji je opisal svoj izlet do Lussanovih, svojo vrnitev in to, kar je našel doma. Znova se je spomnil Hepsibe.

»Najbrže je opazil Indijance v ozadiju doline in zakuril svarilni ogenj, kakor mi je zmerom pravil, da bo storil, če bi tako naneslo. Potem je gotovo skušal priti do nas; oni pa so ga morali zasačiti in ubiti.«

»Nemara da jim je ušel,« je rekla Tonijeta, kakor da še vedno upa.

Jeems je zmajal z glavo.

»V tem primeru bi bil prihitel k nama. Ne, gotovo je mrtev.«

Govoril je takisto mirno kakor prej Tonijeta, ko je pripovedovala o svojem očetu in Heloizi. Nikakega upanja ni bilo, da bi stric še živel. Te besede je ponovil nekajkrat in dodal, da je njuna rešitev malo manj ko čudež. Zdaj ju bo vodila pot ob reki. Indijanci ne bodo mogli več zelo daleč prodirati v to stran, ampak se bodo skušali čim prej vrniti, še preden baron Dieskau kaj zve o njihovi navzočnosti na francoskem ozemlju in pošlje čete, da jima prežene umik. Jeemsu ni prišlo niti na misel, da bi utegnila biti Dieskau in njegova vojska poražena, kakor se je bilo med tem res zgodilo.

Iz svojega skopega brašna je fant izlekel nekaj jabolk in redkvic, da si potolažita glad. Do tega trenutka se Jeems vobče ni bil zavedel, da je že dolgo tešč.